УДК 35.073.51

DOI <https://doi.org/10.30970/2307-1664.2020.28.28>

КОРЕЛЯЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: АНАЛІЗ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Олександра Тихомирова

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
філософський факультет, кафедра державного управління
вул. Володимирська, 60, 01601, м. Київ, Україна*

У статті проведено дослідження науково-дослідних джерел, присвячених вивченню взаємодії та взаємовпливу інформаційної політики держави та громадянського суспільства. Виявлено значну кількість вітчизняних і зарубіжних теоретичних студій, в яких досліджуються окремо ці феномени, і поодинокі – з аналізом їхньої кореляції. Науково-дослідна література з досліджуваної теми переважно акцентує увагу на співмірності державної інформаційної політики та одного з інститутів третього сектору – засобів масової інформації. Окремі наукові розвідки систематизують взаємовплив цих соціальних явищ, концентруючись на телевізійних і друкованих засобах масової інформації (О. Бережкова), деякі – враховують значущі інтернет-ресурси (О. Іванов, П. Малуєв), що є вмотивованим у контексті сучасних процесів комп'ютеризації та цифровізації. Виявлено важливі акценти цих авторів щодо формування нового публічного простору онлайн, нового різновиду «цифрової публіки» зі значним потенціалом до саморегуляції та прийняття публічних рішень, розвитку електронної демократії, формування ролі активного громадянина як публічного актора та знакової ролі двосторонньої комунікації між державою та громадянським суспільством, яка посилюється завдяки збільшенню каналів, а також застосуванню принципів дорадчої демократії. Доведено, що демократизація інформаційної політики сприяє формуванню продуктивних умов для функціонування громадянського суспільства (доступність і прозорість інформації, різноманіття каналів комунікації, інтерактивність політичних суб'єктів тощо), громадянське суспільство, у свою чергу, будучи не лише об'єктом, а й суб'єктом досліджуваної кореляції, впливає на вдосконалення інформаційної політики, вимагаючи розширення власних прав, включення до процесів вироблення та прийняття публічних рішень, розширення сфери самоуправління. Виявлено два ключові вектори інформаційної політики держави: «ідеологічний» і техніко-технологічний. Перший пов'язаний із змістовим наповненням державної політики в інформаційній площині, другий – з організацією її форми.

Ключові слова: інформаційна політика, держава, громадянське суспільство, третій сектор, діджиталізація, громадянин, свобода слова, Інтернет, засоби масової інформації, інститути.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Під час комплексної інформатизації, комп'ютеризації та цифровізації питання співвідношення інформаційної політики держави як джерела соціально-культурних цінностей та пріоритетів, з одного боку, й громадянського суспільства як активного політичного актора, з іншого боку, набуває підвищеного наукового інтересу.

Демократизація інформаційної політики сприяє позитивним тенденціям розвитку громадянського суспільства (доступність інформації, різноманіття каналів комунікації, інтерактивність політичних суб'єктів тощо), громадянське суспільство, у свою чергу, у процесі власного розвитку виступає у ролі тригера демократизації, вимагаючи розширення власних прав, включення до процесів вироблення та прийняття публічних рішень, розширення сфери самоуправління і т. д.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з цієї теми, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У науково-дослідній літературі знаходимо велику кількість джерел, присвячених вивченню суті, завдань, соціально-політичної ролі громадянського суспільства (О. Бакуменко [1], А. Кваша [8], А. Колодій [9], В. Мартиненко [11], Ю. Сурмін [5] та інші), а також низку розробок з дослідження принципів, цілей, векторів інформаційної політики держави (В. Брижко [3], О. Голобуцький [4], Ю. Іванченко [7], О. Твердохліб [14] тощо), але кореляція цих політичних феноменів представлена в поодиноких наукових розвідках (О. Бережкова [2], П. Малуєв [10], В. Мокшин [12]), саме тому потребує більш глибоко аналізу та систематизації вже наявних напрацювань.

Аналіз робіт, присвячених виявленню взаємозв'язків і взаємовпливів між інформаційною політикою держави та громадянським суспільством, дасть змогу розробити належну теоретико-методологічну базу дослідження відповідної кореляції, відповідно, обґрунтувати всі подальші аналітичні студії.

Мета статті полягає у ревізії науково-дослідних джерел із вивчення кореляції інформаційної політики держави та громадянського суспільства, що послугує теоретико-методологічним обґрунтуванням відповідної теми дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливість підходу О. Бережкової, запропонованого у низці статей і дисертації, полягає в тому, що дослідниця розглядає ЗМІ як інститут громадянського суспільства. «Останнім часом відбулися істотні зміни в засобах масової інформації – одному з інститутів громадянського суспільства, що породило серйозні проблеми в сфері комунікації між суспільством і владою всіх рівнів» [2]. Відповідно, дослідження розвитку громадянського суспільства під впливом інформаційної політики держави здійснюється крізь призму змін у стані, можливостях і перспективах ЗМІ. Безперечно, така позиція має право на існування, але тут важливо підкреслити, що лише недержавні засоби масової інформації можуть бути віднесені до інститутів громадянського суспільства, загалом же ЗМІ можуть розглядатися як соціальний інститут, а загалом третій сектор представлений значно ширшим колом інститутів (громадські організації, професійні спілки, непідприємницькі товариства та установи тощо). Окрім того, якщо говорити про телевізійні ЗМІ, то почасти вони входять до складу великих медіа холдингів і належать представникам великого бізнесу, відповідно, репрезентують інтереси останніх і, по суті, є частиною бізнес-сектору, одночасно забезпечуючи суттєві прибутки власникам шляхом надходжень від телевізійної реклами.

Говорячи про актуальні проблеми у функціонуванні третього сектору, дослідниця наголошує на тому, що «... інститути громадянського суспільства значною мірою усунені від контролю діяльності влади, держава домінує в медіапросторі. Відсутність єдиного підходу в реалізації державної інформаційної політики ускладнює становлення і розвиток громадянського суспільства, <...> перешкоджає модернізації країни, боротьбі з корупцією, породжує проблеми в соціально-економічній сфері, духовній і моральній стороні життя громадян» [2].

У контексті наукових поглядів О. Бережкової також вважаємо необхідним акцентувати увагу на кількох дискусійних аспектах. По-перше, ЗМІ виступають не лише як інститут

громадянського суспільства, а й як канал комунікації між державою та громадянами. По-друге, враховуючи те, що дисертаційна робота дослідниці була захищена 2012 року, в ній фактично не приділено уваги інтернет-каналам (переважно досліджуються друковані та телевізійні ЗМІ), які сьогодні, у 2020 році, починають виходити на провідні позиції. Окрім того, на хвилі діджиталізації усіх сфер суспільного життя, зокрема політичної, наразі відбуваються жваві зміни в техніко-технологічному забезпеченні державно-громадської комунікації (електронне врядування, оцифровування даних, публічний софт тощо).

Водночас хотілося б наголосити на тому, що ми поділяємо позицію дослідниці щодо виділення двох ключових векторів в інформаційній політиці держави (ідеологічний або концептуальний та матеріалогічний або техніко-технологічний). Вважаємо, що ідеологічний вектор пов'язаний зі змістовим наповненням політики держави щодо реалізації комунікаційно-інформативних функцій, а матеріалогічний – із технічною стороною забезпечення комунікаційних процесів.

Слушним у контексті нашого дослідження є висновок О. Бережкової щодо ролі інформаційної політики держави як чинника розвитку громадянського суспільства: «... державна політика в інформаційній сфері відповідає важливим позиціям громадянського суспільства, таким як рівномірний розвиток центрів соціальної влади, їхня незалежність на законодавчому рівні і в реалізації своїх дій від органів влади, залученість громадян у вирішення всіх суспільно значущих питань, втілена в створенні з боку держави необхідних умов для залучення громадян до процесів обговорення ініціатив, а також в активності самих громадян та ін. Усе це стає мірою (фактором) розвитку цього суспільства на певному відрізку часу» [2].

Практичною значущістю позначені також і рекомендації дослідниці щодо вдосконалення інформаційної політики держави, що можуть, відповідно, послугувати й розвитку третього сектору у вигляді ЗМІ. Акцентуємо увагу, зокрема, на таких першорядних заходах:

- встановлення пільгового режиму оподаткування редакцій ЗМІ;
- формування ринкових умов функціонування ЗМІ шляхом скорочення їхнього адресного фінансування з державного бюджету;
- відмова від публікації офіційної інформації у ЗМІ (заміна цього способу електронними системами загального доступу, спеціальними бюлетенями тощо);
- розподіл частини бюджетних коштів на конкурсній основі і т. д.

Інший науковець П. Малусь, вивчаючи фактори впливу державної інформаційної політики на формування інститутів громадянського суспільства, також переважно акцентує увагу на ЗМІ. Дослідник стверджує: «Державна інформаційна політика може відігравати в процесі формування інститутів громадянського суспільства різні ролі: по-перше, як основний або другорядний суб'єкт цього процесу, тобто безпосередньо формуючи (блокуючи формування) інститутів громадянського суспільства; по-друге, як забезпечуюча цей процес система, тобто така система, яка створює певні умови для формування (блокування формування) того чи іншого інституту громадянського суспільства» [10, с. 107].

Подібне трактування викликає у нас кілька запитань. Чи потрібно, насправді, розмежовувати ці дві риси інформаційної політики держави в контексті її впливу на громадянське суспільство? Адже, формуючи умови для функціонування інститутів третього сектору, державна інформаційна політика де-факто і постає суб'єктом цього процесу. Чи не простіше говорити про суб'єктність державної інформаційної політики щодо процесів розвитку громадянського суспільства, а про формування умов для відповідного розвитку – як одну із функцій цього суб'єкта?

Варто наголосити, що основний вектор дослідження П. Малуєва спрямований на аналіз нормативно-правового аспекту, нормотворчої і правозастосовної функцій державної інформаційної політики в інформаційно-комунікаційній сфері, включно із засобами масової інформації. Але, на відміну від наукових досліджень попередньої ученої, в аналітичних розробках П. Малуєва значна увага приділена медійній функції Інтернету, завдяки якій багато ресурсів останнього можуть бути зараховані до ЗМІ. У цьому контексті дослідник слушно наголошує, що велика кількість інтернет-ресурсів «... від початку створювалися як ЗМІ і інформагентства в режимі онлайн. Тому подібні інтернет-ресурси підлягають правовому регулюванню як засоби масової інформації. Однак не всі онлайн-джерела інформації є масовими і потребують обов'язкової реєстрації. Тому законодавець повинен розробити відповідний механізм, який давав би змогу визначати ступінь масовості того чи іншого джерела інформації в Інтернеті» [10, с. 108–109].

Учений звертає увагу на той факт, що все більше громадян віддають перевагу комунікації онлайн, вони створюють різні онлайн-спільноти завдяки наявним в інтернет-просторі соціальним мережам. Відповідно, ми є свідками формування віртуального виміру публічного простору, в якому люди проявляють свою громадську активність. Отже, на думку П. Малуєва, Інтернет розширює можливості прямої демократії. Мережеві спільноти можуть виступати гідним аналогом зборів громадян офлайн, вуличних пікетів, демонстрацій і мітингів. При цьому дослідник наголошує, що «відмовляючись, зокрема, від всепроникного регулювання Інтернету, влада створює умови для вільного формування віртуальних інститутів громадянського суспільства. Це свідчить про те, що не тільки нормативне регулювання може породжувати певні інститути громадянського суспільства, але і відсутність такого» [10, с. 109].

Освоєння Інтернету громадянами сприяє формуванню демократії нового типу – електронної. У межах цього типу функціонує й нова громада – «цифрова публіка», як її визначає В. Руденко. На думку дослідниці, цей тип спільноти вирізняється, найперше, високим рівнем самоорганізації, а також схильністю до прийняття автономних рішень [13].

Однак варто зазначити, що різні демократії світу демонструють нерівномірні показники формування цього різновиду публіки. Наприклад, громадяни старих демократій більш відкриті до нових інформаційних технологій і засобів комунікації, розуміють їхню користь і вбачають у них потужний інструмент власного впливу на публічні процеси. Натомість громадянське суспільство багатьох держав, що розвиваються, з певним страхом ставиться до інновацій у комунікаційно-інформаційній царині, що значно послаблює їхню взаємодію та публічний потенціал.

Спільноти, організовані довкола певної соціально-політичної проблеми в Інтернеті, на переконання П. Малуєва, являють собою свого роду зацікавлені групи, які є наріжним каменем громадської самоорганізації. При цьому дослідник зазначає, що результатом взаємодії цих груп інтересів є не лише впорядкований дискурс (обговорення конкретної публічної проблеми), а й подальша конвертація цієї деліберативної у громадську дію. «Принаймні ця конвертація є показником дієвості публічного спілкування і дуже важлива для оцінки ефективності функціонування інститутів громадянського суспільства у віртуальному просторі Інтернету, також вона важлива і з погляду оцінки результативності самої інформаційної політики в Мережі» [10, с. 110].

У результаті проведеного дослідження П. Малуєв також розробляє низку рекомендацій щодо вдосконалення державної інформаційної політики насамперед в онлайн-просторі. Зокрема, він пропонує державній владі вдатися до розроблення засобів суспільного контролю блогосфери, яка останніми роками набула надзвичайно швидких темпів розвитку (загальні рекомендації щодо реєстрації авторів блогів тощо).

В. Мокшин переважно аналізує інформаційну політику держави в контексті її впливу на формування громадянина, дотримання його прав і свобод, умов для саморозвитку. Демократизація з необхідністю призводить до розширення публічної діяльності громадянина, яка першочергово і проявляється в об'єднаній громадській дії. Дослідник зазначає, що «... розширення вільної діяльності людини актуалізує питання про масштабні зміни в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, що надають потужний вплив на процеси... в усьому світі. Інформаційна свобода особистості є умовою отримання необхідної інформації для повноцінного людського життя і її передачі іншим людям, роблячи її надбанням усього суспільства. Вона є необхідною об'єктивною передумовою для свободи самої людини, важлива і для самореалізації особистості в суспільстві, її інтелектуального і духовного розвитку. Інформаційну свободу особистості слід розглядати як невіддільне право людини» [12, с. 24].

Дослідник наполягає на тому, що «інформаційна революція», яка почалася на межі століть, спрямована на соціальний прогрес, враховуючи розвиток громадянської свідомості та культури. Сучасний громадянин має розуміти себе активним публічним актором, відчувати себе залученим до процесів розроблення і прийняття певних публічних рішень, він повинен бути правильно мотивованим щодо власної публічної діяльності, і не останню роль у цьому відіграє саме інформаційна політика держави. Учений акцентує увагу на такому феномені, як баланс інтересів громадянського суспільства та держави, дотримання останнього допоможе організувати як інформаційну безпеку країни, стабільність суспільної життєдіяльності, так і захист прав власності на інформаційні ресурси, культурний розвиток суспільства.

«Тільки цілісна інформаційна політика дає можливість забезпечити відкритість і гласність, інформаційну прозорість діяльності державної влади з проведення реформ. Ця політика здатна стимулювати становлення громадянського суспільства за допомогою здійснення контролю над процесом формування державної влади в інтересах громадян. Інформаційна політика – ефективний механізм зміцнення територіальної цілісності шляхом створення єдиного інформаційного простору, що будується на принципах демократії і відповідає інтересам кожної особистості, суспільства і держави в цілому» [12, с. 31], – зазначає В. Мокшин. Відповідні тези дослідника сприймаються логічними насамперед тому, що він використовує обґрунтовану аргументацію. Справді, спільний інформаційний простір може бути тим вагомим чинником, що об'єднуватиме громадян ментально, відповідно, сприятиме їх розумінню й необхідності територіальної єдності. Так само й державна політика, сформована в інтересах громадян, зміцнюватиме громадянське суспільство. Однак поняття цілісної інформаційної політики, на нашу думку, є не досить розтлумаченим. Чи то під цілісністю учений розуміє спрямованість на всі царини суспільного життя, чи то вона стосується комплексного інструментального забезпечення або ж поєднання цих двох аспектів, залишається незрозумілим.

Попри наявний взаємовплив між інформаційною політикою держави та громадянським суспільством, В. Мокшин покладає історичну відповідальність за становлення останнього саме на державу, від її кроків, на думку дослідника, залежить як розвиток вільної особистості, так і відкритої громади.

Ще один дослідник, який займається вивченням кореляції державної інформаційної політики та громадянського суспільства, О. Іванов звужує предмет власного дослідження до розвитку інститутів третього сектору в умовах інформаційної війни, яка є одним із проявів інформаційної діяльності держави. Авторська позиція вирізняється своєрідним розумінням громадянського суспільства, що проявляється у виділенні

дослідником потенцій останнього як конструктивного, так і деструктивного порядку. При цьому вчений наполягає на тому, що держава може застосовувати превентивні заходи в управлінні організованою громадою з метою зниження суспільних деструкцій. На наше глибоке переконання, подібна позиція автора є нічим іншим, як спробою легітимізувати право держави на тотальний контроль над громадянським суспільством. І загалом, розуміння дослідником феномена громадянського суспільства радикально відрізняється від загальноприйнятої в політичній науці думки. Зокрема, це підтверджується тезою вченого про те, що в КНР існує громадянське суспільство, яке немає нічого спільного з опозицією до влади. «Для Китаю громадянське суспільство – насамперед інструмент соціально-політичного діалогу, що запобігає соціальним заворушенням» [6], – стверджує дослідник. З таким же успіхом можна було б говорити про повноцінне функціонування громадянського суспільства в будь-якій тоталітарній чи авторитарній державі, тоді як наукова спільнота давно дійшла згоди, що громадянське суспільство синхронізується лише з демократичним політичним режимом.

Попри наявну контроверсійність ідей дослідника з позиціями, домінуючими в сучасному політологічному дискурсі, О. Іванов має й окремі слушні думки, зокрема, щодо значення інтернет-ресурсів у процесах розвитку третього сектору. «Загальновідомо, що завдяки Інтернету в основному завершений до теперішнього часу перехід до «інформаційної епохи» на перший план висунув мережеву організацію. Мережі пов'язують між собою людей, інститути і держави – це вже беззаперечний факт сучасної дійсності. Будучи доступним і ефективним механізмом громадських комунікацій, вони здійснюють ключовий вплив на суспільні ініціативи і настрої. Соціальні мережі, блоги та інші інтернет-платформи в багатьох країнах <...> вже є самостійними формами реалізації громадянської активності і свідчать про наявність об'єктивної можливості впливати на прийняті органами влади рішення» [6].

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків у цьому науковому напрямі. Проведений аналіз науково-дослідної літератури, присвяченої вивченню кореляції інформаційної політики держави та громадянського суспільства, свідчить про те, що переважна більшість студій сконцентрована на дослідженні взаємодії цих феноменів у звуковому ключі, переважно аналізується кореляція державної інформаційної політики та ЗМІ. Окремі наукові розвідки систематизують взаємовплив цих соціальних явищ, концентруючись на телевізійних і друкованих засобах масової інформації, деякі – враховують значущі інтернет-ресурси, що є вмотивованим у контексті сучасних процесів цифровізації. Важливими є акценти щодо формування нового публічного простору онлайн, розвитку електронної демократії, активного громадянина та знакової ролі двосторонньої комунікації між державою та громадянським суспільством. Щодо подальших наукових розвідок цього предмета вважаємо, що їх можна спрямувати в бік аналізу взаємодій інформаційної політики держави та інших інститутів громадянського суспільства (волонтерські організації, профспілки, громадські організації тощо).

Список використаної літератури

1. Бакуменко О. Місцеве самоврядування як фактор формування громадянського суспільства в Україні: історичний досвід, сучасність, перспективи. URL: <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/view/6782/6275>. (дата звернення: 08.02.2020).
2. Бережкова Е. Государственная информационная политика как фактор развития гражданского общества в Российской Федерации : автореф. дисс. ... канд. соц. наук. URL:

- file:///C:/Users/dell%2015z/Downloads/autoref-gosudarstvennaya-informatsionnaya-politika-kak-faktor-razvitiya-grazhdanskogo-obshchestva-v-.pdf (дата звернення: 11.02.2020).
3. Брижко В. Теорія і практика інформаційного права: методологія кодифікації інформаційного законодавства України. URL: <http://ippi.org.ua/brizhko-vm-teoriya-i-praktika-informatsiinogo-prava-metodologiya-kodifikatsii-informatsiinogo-zakono> (дата звернення: 07.02.2020).
  4. Голобуцький О. Електронний уряд. Київ : ЗАТ «Атлант UMS», 2002. 173 с.
  5. Громадянське суспільство : проблеми і напрями інституційного розвитку : навч. посіб. / за заг. ред. д-ра соціол. наук, проф. Ю. Сурміна. Київ : НАДУ, 2008. 56 с.
  6. Иванов О. Информационная война как фактор развития российского гражданского общества. *Политика и общество*. 2017. № 4. С. 21–30.
  7. Іванченко Ю. Сутність, головні напрями та способи державної інформаційної політики в Україні. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/philo/05ijmipu.pdf> (дата звернення: 20.02.2020).
  8. Кваша А. Розвиток громадянського суспільства в Україні та проблеми об'єктивності його дослідження. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/edu_44/fail/ch_1/12.pdf (дата звернення: 10.02.2020).
  9. Колодій А. Перешкоди на шляху інституціалізації громадянського суспільства в Україні. URL: <http://political-studies.com/?p=161> (дата звернення: 17.02.2020).
  10. Малуев П. Факторы влияния государственной информационной политики на формирование институтов гражданского общества в современной России. URL: [file:///C:/Users/dell%2015z/Downloads/faktor-vliyaniya-gosudarstvennoy-informatsionnoy-politiki-na-formirovanie-institutov-grajdanskogo-obshchestva-v-sovremennoy-rossii%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/dell%2015z/Downloads/faktor-vliyaniya-gosudarstvennoy-informatsionnoy-politiki-na-formirovanie-institutov-grajdanskogo-obshchestva-v-sovremennoy-rossii%20(1).pdf) (дата звернення: 13.02.2020).
  11. Мартиненко В. Взаємодія держави і громадянського суспільства в Україні в контексті сучасних викликів. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2017_2/12.pdf (дата звернення: 11.02.2020).
  12. Мокшин В. Информационная политика в современной России как фактор развития человека. URL: <https://narfu.ru/university/library/books/3120.pdf> (дата звернення: 15.02.2020).
  13. Руденко В. Новые Афины, или электронная республика. О перспективах развития прямой демократии в современном обществе. *Полис*. 2006. № 4. С. 7–16.
  14. Твердохліб О. Інституційне середовище формування та реалізації інформаційної політики в Україні. URL: [https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol5/Visnyk_NUCZU_23_2016_2\(5\).pdf](https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol5/Visnyk_NUCZU_23_2016_2(5).pdf) (дата звернення: 12.02.2020).

**CORRELATION OF PUBLIC INFORMATION POLICY AND CIVIL SOCIETY:
ANALYSIS OF RESEARCH LITERATURE****Oleksandra Tyhomyrova***Taras Shevchenko National University of Kyiv,**Faculty of Philosophy, Department of Public Administration**Volodymyrska str., 60, 01601, Kyiv, Ukraine*

The article contains the analysis of the research sources devoted to the study of interaction and mutual influence of information policy of the state and civil society. A considerable number of domestic and foreign theoretical studies, in which these phenomena are researched separately, have been found and a few papers with the analysis of their correlation have been revealed. The research literature on the topic mainly focuses on the proportionality of the public information policy and one of the third sector institutions – the media. Some scientific papers systematize the interplay of these social phenomena, concentrating on television and print media (O. Berezhkova), others taking into account significant Internet resources (O. Ivanov, P. Maluev), that is logical in the context of modern processes of computerization and digitalization. Important emphases of these authors have been identified regarding the formation of a new online public space, a new kind of “digital public” with significant potential for self-regulation and public decision-making, the development of e-democracy, the formation of the role of an active citizen as a public actor, and the significant role of bilateral communication between the state and civil society, which is enhanced by the increase in channels and the application of the principles of deliberative democracy. It is proved, that democratization of information policy contributes to the formation of productive conditions for the functioning of civil society (information accessibility and transparency, diversity of communication channels, interactivity of political subjects, etc.), in turn, civil society, being not only an object but also a subject of the studied correlation, influences the improvement of information policy, requiring the expansion of peoples’ rights, inclusion in the processes of making public decisions, expanding the scope of self-government. Two key vectors of information policy of the state have been identified: “ideological” and techno-technological. The first vector is related to the substantive content of state policy in the information plane, the second one – to organization of its form.

Key words: information policy, state, civil society, third sector, digitization, citizen, freedom of speech, Internet, mass media, institutes.